

VILÁG PROLETÁRJAI EGYESÜLJETEK!

MIT ADOTT A FORRADALOM?

Második bővített kiadás

a földművesek, szellemi munkások és kisvagyonok
érdekében történt intézkedések ismertetésével.

A KÖZOKTATÁSÜGYI NÉPBIZTOSSÁG KIADÁSA
BUDAPEST, 1919

ÁRA 1 KORONA

TARTALOM.

Előszó a második kiadáshoz	3
Mi a tanácsköztársaság?	6
A bankok szocializálása	9
A nagyipar a dolgozók szolgálatában	11
A kis vagyonok védelme	13
A munkára való jog és a munkakényszer	14
A termékek helyes szétosztása	15
A pénz hatalmának vége	16
Minden közép- és nagybirtok a proletárállamé	17
A Tanácskormány elengedi a földművesek minden adóját	18
A szellemi munka megbecsülése	20
A szólás, sajtó, egyesülés és gyülekezés szabadsága	21
A színház is a népé!	22
A lelkek felszabadulása	23
Az iskola a dolgozók tulajdonában	24
Mit adott a forradalom a gyermekeknek?	26
A proletárok egészségének ügye	28
Mit adott a forradalom a munkaképteleneknek?	29
A forradalom lakást adott a proletárnak	30
Mit adott a forradalom Budapestnek?	32
Mit adott a forradalom a nőknek?	33
A forradalmi igazságszolgáltatás	35
Rend és vagyonbiztonság a forradalomban	36
A Vörös Hadsereg	38
Mit adott a forradalom nemzetközi vonatkozásban?	39

Előszó a második kiadáshoz.

Két hónap telt el azóta, hogy egy forradalmian tavaszi estén — 1919 március 21-ikén — a magyarországi proletárság átvette e sok megpróbáltatáson átment ország ügyeinek vezetését, átvette a közhatalmat Magyarországon. Lelkesedéssel és kétségekkel, bizakodással és törhetetlen tettvágygial teli két hónap volt ez, jelentőségében olyan erősen történelmi időszak, aminőre a népvándorlás óta nem volt példa. Korhadtt, odvas társadalmi és gazdasági rend omlott össze a viszonyok kényszerítő hatása alatt, hogy helyet adjon az új társadalmi és gazdasági rendnek, amely hivatva van boldoggá és szabaddá tenni a világ minden dolgozó emberét.

Lett légyen bár királyság vagy köztársaság, az eddigi tőkés gazdasági rend állandó elnyomása és kizsákmányolása volt a munkájából élő proletárnak. A burzsoá királyságok és a burzsoá köztársaságok között a proletár szempontjából semmi különbség nincs. Legyen bár királyság, vagy köztársaság, a tőkés társadalom mindig két nagy táborra oszlik. *Ásókéra: akik sokat dolgoznak és keveset, de rosszul esznek és azokéra, akik keveset, vagy egyáltalában semmit sem dolgoznak, de annál többet és annál jobbat esznek.*

A kommunista forradalom azt célozza, hogy ezek az ellen, tétek, melyeket a tőkés társadalmi rend semmiféle formában sem tudott eltüntetni, megszűnjenek. A kommunista forradalom végső célja egyformán szabad, egyformán boldog, de *egyformán* dolgozó emberek társadalmát megteremteni s hogy ezt elérhesse, a kommunisták szükségesnek tartják a mai kapitalista gazdasági rend összezúzását. Elvenni a tőkésektől erejüket, elvenni tőlük azt a hatalmat, amelyet vagyonuk nyújt nekik: ez a kommunista forradalom első programpontja.

De a kommunisták, a kommunizmus jelszava alatt tömörülő dolgozó embereknek a feladata nem abban áll, hogy a vagyonosoktól elszedjenek mindent és amit elszedtek, egymás között szétosszák. A szétosztás egyrészt semmi jóra sem vezetne és csak annyit jelentene, hogy kevés számú, nagy vagyonú tőkés helyett sok kis vagyonú tőkés lenne. A kommunisták célja nem az, hogy mindenkiből szegény embert csináljanak, *hanem éppen ellenkezőleg*, ők mindenkiből jólétben, bőségben élő embert akarnak csinálni. Hogy első lépésük a ma meglévő tőkék kisajátítása, ennek nem az irigység, vagy a kapzsi osztoszkodni-akarás az oka, hanem az, hogy csak ilyen módon tudják megszüntetni a proletárok további kizsákmányolását. Csak így lehetséges, hogy megszüntessék azt a legnagyobb igazságtalanságot, amely abban áll, hogy az egyik ember két keze munkájával, arca verejtékével kénytelen robotolni azért, hogy megkeresse azt a keveset és silányat, amely neki az élet javaiból kijut, míg a másik ember henyél, napot lop, nem dolgozik, de dolgozik helyette a pénz és bőségesen megkeresi neki azt a sokat és jót az élet örömeiből, amit az ilyen dologtalan pénztulajdonos, az ilyen tőkés (kapitalista) magának megkövetel.

A kommunista társadalom *igazi feladata* akkor kezdődik, amikor a tőkések letörése befejeződött. Ez a feladat pedig az, hogy megalakuljon a terv szerint dolgozó munkástársadalom, *amelyben egységesen van szervezve a cikkek termelése és igazságosan van szervezve a használati és élvezeti cikkek elosztása. Egységes termelés, helyes elosztás: ezek a kommunista társadalom alapelvei.*

Magyarországon egyidőben történik a kapitalisták letörése és a kommunista állam felépítése. *A kapitalizmus megsemmisítése úgyszólván egyetlen éjszaka alatt megtörtént:* elég volt hozzá az ipari üzemek, a bankok, bérházak, kereskedelmi raktárak köztulajdonba vétele, a bankbetétek lefoglalása. Nem egészen ilyen gyorsan, de azért mégis szinte mesébe illő gyorsasággal és következetességgel történik az új állami rend megalkotása.

Ennek a kis füzetnek az a célja, hogy megmutassa, mire képes a kommunista forradalom. Fel fogjuk sorolni, meg fogjuk mutatni, minden ember számára világosan és érthetően be fogjuk bizonyítani, hogy a kommunista forradalom első két hónapja alatt több történt a dolgozók érdekében, mint amennyit a tőkés társadalom sok évszázad alatt nyújtott nekik. Meg fogjuk ismertetni a dolgozó embereket azzal, amit nekik, saját maguknak, felesé-

güknek, gyermeküknek a kommunista forradalom adott. Az első lépések voltak csak ezek, de máris hatalmas perspektívát nyitnak meg a dolgozó ember előtt. Boldogok lesznek *gyermekünk*, akik már teljes kiépítettségében fogják élvezni a kommunista társadalom áldásait, de sokszorosan boldognak kell lenni nekünk is, amiért rövid idő alatt ilyen történelmi céltudatossággal tettük meg lépéseinket a kommunista társadalom felé.

Ennek a hatalmas alkotó munkának láttára el kell hallgatnia a kicsinyes gáncsvetésnek, le kell szerelnie az oktalan türelmetlenkedésnek. Józan ésszel be kell látnia mindenkinek, hogy a forradalom egyik napról a másikra nem varázsolhatja földi paradicsommá azt a társadalmat, amelyet a régi rend züllesztett nyomorulttá. Maga a forradalom ténye még nem jelenti azt, hogy egyszerre úszni fogunk azokban a javakban, amelyek munkánk után jogosan megilletnek.

Tekintetbe kell vennünk, hogy körülöttünk még fegyverben áll a világ kapitalizmusa, hogy körülöttünk, sőt határainkon belül is még az öntudatlanság, a felvilágosulatlanság sötét éjszakája terjeng. Nem szabad elfelejtenünk, hogy nemcsak fizikai-, gazdasági akadályokat kell leküzdenünk, hanem lelkieket és erkölcsieket is. Az első, a legnagyobb nehézségeken már túl vagyunk, elszántságunkat, céltudatosságunkat már bebizonyítottuk önmagunk és a világ előtt. Talán azt is sikerült már elérnünk, hogy öntudatlan tömegeink tudják, hogy *ami nélkülözésben, hiányban ideiglenesen részük* *ran, az nem a kommunizmus, hanem a hosszú imperialista háború s az entente megújított blokádjának következménye.* Kétségtelen, hogy ezután is van még hátra nélkülözni való, a magyar tanácsköztársaság proletárjainak még át kell esniök egy és más nehézségeken, míg teljesen kialakíthatják új társadalmi rendjüket. De az út, melyre március 21-én léptek, nyílegyenes. Nincs arról letérés sem jobbra, sem balra, nincs alku, nincs tétovázás. A civilizáció mai állapota szerint a tanácsállamban megnyilvánuló kommunista társadalom az egyetlen lehetséges út az egyes ember lehető legtökéletesebb boldogulása felé.

Budapest, 1919 május 21.

Mi a tanácsköztársaság?

A kommunista társadalom megalakításának első feltétele a proletárok diktatúrája. A diktatúra nem olyan ismeretlen dolog a magyar nép előtt. A diktatúra vaskezü hatalmat jelent, olyan hatalmat, amely nem ismer kegyelmet, amikor ellenségeiről van szó. A Ferenc József, a IV-ik Károly, a Lukachich és egyéb imperialista hóhérok vaskezű kegyelmet nem ismerő hatalmát még nem felejtette el senki sem. Nem felejthette el senki sem a kapitalisták diktatúráját sem, azokét a gyárosokét, vállalkozókét és földbirtokosokét, akiit golyóval lövettek munkásaik közé, mikor azok emberhez méltóbb sorsot követeltek, vagy ha nem akarták tovább éhbérért szolgálni munkaadó zsarnokukat. Oh, a császárok és gyárosok, a tábornokok és földbirtokosok diktatúráját száz meg száz esztendeig nyögték a dolgozó proletárok és a burzsoázia és imperializmus uszályhordozóinak akkor eszükbe sem jutott vinnyogni emiatt.

Diktatúrát teremtett a kommunista forradalom, de ez a diktatúra nem hülye királyok, vagy kapzsi gyárosok diktatúrája, hanem a dolgozó nép, a proletárság diktatúrája. Igazságos diktatúra, mert meg a reformszocialista *Sombart Werner* német tudós szerint is, akit pedig igazán nem lehet a tőkésék túlságosan radikális ellenségének tekinteni, még Som bárt Werner szerint is a társadalomnak 95 százaléka proletár és csak legfeljebb 5 százaléka kapitalista. *A proletár-diktatúra tehát 95 ember diktatúráját jelenti 5 ember felett*, ellentétben a burzsoá diktatúrával, amely 5 embert helyezett 85 fölé és még nagyobb ellentétben az imperialista diktatúrával, mely százezernyi és milliányi embertömegeket helyezett egyetlen ember önkényes diktatúrája alá.

A diktatúra azonban csak átmenet. Szükség van rá, hogy elpusztuljanak a régi kapitalizmus gazdasági és jogi formái.

Mi a különbség a parlamentáris köztársaság, vagy

ahogy nálunk nevezték, a népköztársaság és a tanácsok köztársasága között? Elsősorban az a különbség, ami a nép és proletárság közt is különbség.

Nép alatt értendő mindenki: a munkás, a tábournok, a földműves-szegény, az ezerholdas nagybirtokos és a zsellér, a gyáros és az utcaseprő, egyszóval a népben össze van keverve a burzsoá és a proletár. *Proletár* azonban *olyan embert jelent, aki kizárólag munkájának eredményéből tartja fenn magát*, akinek nincs egyebe, mint a két dolgos keze, vagy bizonyos tudása és kizárólag abból tartja fenn magát, mások dolgoztatásának és mindenféle — munkaerőn és tudáson kívül lévő — konjunktúráknak kikapcsolásával. A parlamenti, vagy népköztársaságban csak a nem dolgozóknak van szavuk. A tanácsköztársaságban ez nincs így. A tanácsok köztársaságában a nem dolgozó osztályoknak nincs szavazati joguk ég nem vesznek részt az igazgatás dolgaiban. Az országot a tanácsok igazgatják, a tanácsokat pedig a dolgozó emberek választják, egyedül és kizárólag a dolgozó emberek, a nem dolgozók teljes kizárásával.

A tanácsköztársaságnak az a célja, hogy a kapitalista termelési és társadalmi rendet megszüntesse és megteremtse a szocialista termelési és társadalmi rendszert. Ennek a célnak a megvalósítását csak egy eszközzel lehet elérni: azzal, ha a dolgozók uralmát biztosítjuk a kizsákmányolók felett. *A munkás-, katona- és földművestanácsokban* a dolgozó nép hozza a törvényeket, a dolgozó nép hajtja azokat végre és az bíraskodik a törvények megszegői felett. A tanácsköztársaságban tehát nincsenek külön törvényhozók, akiknek privilégiumuk van törvények hozására és a népnek minél nehezebb igába való hajtására. A tanácsköztársaságban nincsenek olyan tisztviselők, akiket szolgabírói atyafiság, vagy főhercegi protekció ültet a dolgozó ember nyakába, A tanácsok köztársaságában nincsen bonyolult, agyafűrt és tekervényes igazságszolgáltatás, amely csak az ügyvédeknek jó, de a dolgozó és egyszerű szegény embernek mindenképen rossz. A tanácsok köztársaságában a legfőbb hatalmat és a legkisebb hatalmat is maguk a dolgozók gyakorolják. A falu, a város ügyeit nem a községi bíró, illetőleg a polgármester intézi, hanem a falu tanácsa, ahova a falu dolgozó népe minden száz lakos után egy tanácstagot küld és a város népe, ahová a város minden ötszáz lakosa küld egy tanácstagot.

A járás ügyeit nem a zerge-toll-kalapos, lovaglópálcás szolgabíró, meg a földbirtokosok intézik, hanem a járási

tanács, ahová a falvak és a határos városok tanácsai minden ezer lakos után egy-egy tagot küldenek. A megye sorsát nem a régi korrupst törvényhatósági bizottság tartja a kezében, amelyet a leggazdagabb emberek és a belőlük élő herék közül választottak, hanem a megye sorsát a megyei munkás-, katon- és földművestanács tartja kezében, melyet a megye területén levő városi és járási tanácsok választanak, minden ötezer lakos után egy tagot. A helyi tanácsoknál nincs akta-felhalmozó bürokratizmus, az ügyek elhúzása, nincs illetékes-ségi és hatásköri összeütközés. A jogalkotó és végrehajtó hatalom egy kézben lévén, azonnal és érdemben el lehet intézni minden ügyet. A paragrafusok helyébe a józan ész és a proletárdiktatúra szelleme lépett

A legfőbb hatalmat a munkások, katonák és földművesek tanácsainak országos gyűlése gyakorolja. Ezt a megyei és városi tanácsok választják, még pedig úgy, hogy minden 50.000 lakos után egy tanácstagot küldenek a tanácsok országos gyűlésébe. Ilyenformán a tanácsköztársaság megadja az egyedüli lehetőséget a dolgozó proletároknak, hogy az állam ügyeiben a lehető legközvetlenebbül részt vegyenek. Hogy pedig a tanácsköztársaságban élő proletárok nyelvi különbség miatt hátrányt ne szenvedjenek, a tanácsköztársaságban minden hatóság köteles az országban használatos nyelvek bármelyikén kiállított hozzá tartozó beadványt elfogadni s az elintézést a beadvány nyelvén közölni.

A tanácsköztársaság csak a dolgozó népnek adja meg a választói jogot: minden tizennyolc évnél idősebb férfinak és nőnek, aki a társadalomra nézve hasznos munkábólól, vagy olyan háztartási munkával foglalkozik, mely az előbb említett munkásoknak és alkalmazottaknak munkáját lehetővé teszi. Választók és választhatók a Vörös Hadsereg katonái, valamint a tanácsköztársaságnak azok a hasznos munkából élő munkásai és katonái, akik előregedtek, vágj megrokkantak. De nem választók és nem választhatók azok, akik nyereség szerzése céljából bérmunkásokat alkalmaznak, vagyis a gyárosok, a vállalkozók, nem választók és nem választhatók azok, akik munkánélküli jövedelemből élnek, azaz nem dolgoznak, csak a bankokból veszik fel a pénzüket; nem választók és nem választhatók továbbá a kereskedők, mert ők nem végeznek termelő munkát, a lelkészek és szerzetesek, mert az ő munkájuk szintén nem jelent termelést dolgozó emberek társadalmában. Nem választók és nem választhatók az elmebetegek és a gondnokság alatt állók és bizonyos, ítéletekben megállapított időtartamra azok, akiknek politikai

jogai aljas indokból elkövetett bűncselekmény (lopás, rablás, csalás, sikkasztás, árdrágítás stb.) miatt bizonyos időre ítélet folytán fel vannak függesztve.

A tanácsköztársaságban mindenféle szavazás titkosan történik, úgy hogy esetleges politikai ellentétek miatt senki sem lehet kitéve mások indulatainak.

Íme, politikai téren ezt adta a forradalom: megteremtette a dolgozó proletároktól idegen parlament helyett a tanácsokat, *biztosítván ekként azt, hogy ne legyen külön törvényhozás és külön közigazgatás, hanem az állami élet minden funkciója egyaránt a proletárok kezében legyen.*

A bankok szocializálása.

Említettük, hogy a proletárság forradalmi feladata nem abban áll, hogy a vagyonosoktól mindent elszedjen és legelső sorban a bankok páncélrekeszeit ürítse ki. Ez csak egyszerű rablás lenne, minden magasabb cél nélkül. A bankok manapság nem csupán pénzes zsákok, hanem sokkal inkább a legfejlettebb és a legkártékonyabb szervei a kapitalizmusnak. Abban az irtóhadjáratban, amelyet a tőke évszázadok óta folytat a dolgozók ellen, a bankok nemcsak a felgyülemlett vagytonokat őrző erős várak, hanem tüzet okádó, halált szóró páncélos rohamkocsik, afféle tankok, aminők a németeket verték szót a világháborúban. A bankok azáltal, hogy őrzésre fogadnak el pénzt, nagy tőkékre tettek szert, ezzel a tőkével megvásárolják az ipari vállalatokat, megvásárolják az üzleteket, megvásárolnak mindent, amin keresni lehet és így vég eredményében kezükben tartják az egész termelést és közvetve az egész államhatalmat

Láttuk nagyon jól a háború alatt Magyarországon is, hogy minden nyereszkesedő vállalat mögött, hangzatos cégér alatt elrejtve, valamelyik bank rejtőzött. A kenyér, melyet ettél, a bank földjén termett és a bank malmában őrlt búzából meg kukoricából került ki. A ruhát, melyet felvettél, a bank posztógyára szőtte és olyan szabó csinálta, aki a banktól vett fel kölcsönt üzlete fejlesztésére. Bútor kellett: a bútorgyárat a bank tartotta kezében. Szőnyeget akartál vásárolni: a szőnyeggel a bank kereskedett. Tejbrenrizs kellett beteg gyermekednek: a rizskásán a bank keresett megszámlálhatatlan milliókat. Mindenben ott volt a Hitelbank, a Kereskedelmi Bank és a Magyar Bank keze, hogy a kisebbekről, amelyek szintén benne voltak a

három nagy banknak hálójában, ne is szóljunk. Magyarország sorsa úgyszólván ettől a három banktól függött; az Ullmann a Lánczy Leó, meg a Krausz Sírní hatalmasabb potentátok voltak a miniszternél, sőt még a császárnál is, pedig azoknak ugyancsak nem kellett a szomszédba menniök egy kis nagyúri tekintélyért. Az országot ez a három bank tartotta kezében, mint ahogy például Amerikában is két bank igazgatja és vezeti az egész ipart és Németországban is négy bank tartja kezében az ország egész gazdasági életét.

A bankokat tehát ártalmatlanná kellett tenni azért, hogy a munkásság a bankok révén megszerezze magának az ipar irányítását addig a fokig, ameddig az a bankok kezében volt. Ily módon — a bankok szocializálásával — a munkásság egyszerre rátette a kezét az ipari és kereskedelmi vállalatok éltető erére is, arra a forrásra, ahonnan ezek a pénzt szerezték, de egyúttal központilag vette kezébe azt a hatalmas szer. vezetet, amely az ipar és a kereskedelem révén eddig csak a tőkésék érdekeit szolgálta a dolgozó emberek kizsákmányolására.

Az csak mellékes, bár nem megvetendő körülmény, hogy a bankok lefoglalásával a kapitalisták elrejtett vagyona is az állam, kezére került. Azokat a pénzbetéteket és értékpapírokat, amelyeknek értékét éppen az adta meg, hogy munkanélküli jövedelmet biztosítottak tulajdonosaiknak, az állam lefoglalta s megfosztotta attól a tulajdonságuktól, hogy munkanélküli jövedelmet, kamatot hozzanak gazdáiknak. Az ilyen értékpapír voltaképen csak utalvány a termelendő javak bizonyos mennyiségére és ezt az utalványt, a termelendő javakban való részesedésnek ilyen lehetőségét a kommunista állam nem adhatja meg olyanoknak, akik nem dolgoznak. Minden termelt jószág, az életnek minden java kizárólag azoké, akik dolgoznak és a dolgozók verejtékén nem fognak puffedtre hízni a dolgoztalanok. Természetes azonban, hogy az olyan értékpapírokat, melyek becsületes munkakeresmény révén kerültek a dolgozó proletár tulajdonába, az úgynevezett kisvagyvont, nem érinti a tanácskormány. *A dolgozó ember takarékoságát senki sem kívánja üldözni.* A lehangosabb bizonyossága ennek a pénzügyi népbiztosságnak e^y május elején kiadott rendelkezése. A pénzügyi népbiztosság a takarékbetétek zár alá vételével azt akarta elérni, hogy a szocializált üzemek pénzszükséglete fedezve legyen. Ez sikerült is. Az ezután keletkező jövedelmek, munkabér és üzemfölslegekből megtakarított összegek fölött azonban szabad rendelkezést ad, hogy ezáltal biztosítsa a munkásoknak és gazdáknak azt a le-

hetőséget, hogy a szocializált üzemek gyártmányait megszerzhessék. Ezenfelül a Tanácskormány a betevőknek négy százalék kamatmegtérítést is biztosít folyószámláikra és takarékbetéteikre.

A bankok szocializálásával tehát a forradalom a termelt javakban való részesedés legnagyobb lehetőségét adta a dolgozó embereknek, anélkül, hogy a legcsekélyebb mértékben is veszedelemnek tette volna ki a tisztességes munka árán szerzett kisvagyonokat.

A nagyipar a dolgozók szolgálatában.

A tanácsköztársaság feladatának tekinti, hogy a termelő eszközöket a dolgozók társadalmának tulajdonába vegye át, a termelést szervezze és fokozza. Ezért a tanácsköztársaság a hús alkalmazottnál többet foglalkoztató ipari, bánya és közlekedési üzemeket köztulajdonba vette és azokat egy csapásra az egész proletariátus vezetése és az illető üzemek munkásságának ellenőrzése alá helyezte.

Jól értjük meg: az ipari vállalatok, bányák és közlekedési üzemek az egész proletártársadalom tulajdona és azok a munkások, akik a vállalatoknál dolgoznak, a proletártársadalom nevében csupán ellenőrzést gyakorolnak. A vezetést a szociális termelés népbiztossága által kinevezett termelési biztosok végzik azok szerint az *egységes elvek és egységesen megállapított tervek szerint*, amelyek szükségesek ahhoz, hogy *minél kisebb erő- és időpazarlással minél többet lehessen termelni*. A szociális termelésnek ez a legfőbb feladata: minél nagyobb takarékoság emberi erőben és munkaidőben, mert ez a módja annak, hogy aránylag kevés munkával sokat és mindenki számára eleget lehessen termelni.

A tőkés társadalmi rendben, a burzsoá társadalomban a termelés terén a legnagyobb anarchia uralkodik. Mindenki azt termeli, ami neki tetszik, ott termel és úgy termel, ahogy neki jól esik. Az egyedüli szempont az, hogy a termelő minél nagyobb jövedelmet tudjon kisajtolni. A gyárosok egyedüli szempontja az volt, hogy a másik gyáros elől el tudják kaparítani a vevőket és ezért lehetőleg nyomni igyekeztek az árakat. Végző eredményben a gyárosoknak ezt a versenyét a munkás fizette meg, mert a munkabér volt az, amit a legolcsóbban tudtak megszerezni a gyárosok. De még ez az alacsony munkabér sem volt biztos, mert a termelési anarchia folytán, amikor nem nézték, hogy olyat termeljenek, amire

az országnak szüksége van, vagy amit ki lehet cserélni a külfölddel, egyes iparágakban túltermelés állott be, több cikkre abból az iparágból nem volt szükség, a gyárak vállalkozói megbuktak, de velük együtt ezrével lettek munkanélküliekké a dolgozó proletárok is. A gyárosnak még megvolt az a vigasza, hogy másképp is lehetett volna, mert ha vállalkozása beválik, busás profitot élvez, de a szegény proletár munkás, aki csak a maga bérét keresheti meg a legdúsabb konjunktúra idején is, minden remény, minden jobb lehetőség nélkül zuhant a munkanélküliségbe.

Azért van szükség egységes termelési tervre, hogy ilyesmi elő ne fordulhasson. X forradalom megadta a lehetőséget arra, hogy az eddigi tervszerűtlen termelés helyébe céltudatos munka lépjen, mely a dolgozók összeségének szükségletei szerint folyik. A többtermelés többé nem jámbor óhajítás, hanem oly program, amelynek megvalósítására a tanácsköztársaság minden eszközt fel fog használni. E célból a forradalmi kormányzótanács rátétte a kezét a kartellek és trösztök, a kapitalista munkáltatói képviselők egész szervezetére és irattárára, egészen birtokba vette a trösztök és kartellek irattárát, amelyből megállapítható, hogy a munkáltatóknak e profitéhes tömörülései milyen erőforrásokkal dolgoztak. Ezt a szervezetet most fel lehet használni arra, hogy az összesség, a dolgozó proletárok érdekében folytassák tovább a termelést, természetesen a profitvadászat mellőzésével.

A kommunista internacionale március elején Moszkvában tartott ülésein úgy határoztak az elvtársak, hogy lassanként, fokozatosan a kisebb üzemek egyesítésének is sorát kell ejteni a proletariátus érdekében. Ez különben magától is megtörténnék: vannak iparágak, melyekben a kisüzem nem képes a nagyszerű gépekkel, gondos beosztással dolgozó nagyüzemmel versenyezni. Viszont vannak olyan, egyéni ízlést, tudást igénylő ipari munkák, amelyeknek szocializálására törekedni egyelőre nem is volna okos dolog. A kisipar egyesítése, lassú megszüntetése különben nem jelenti a kis vagyon kisajátítását és azok, akik munkájukból szereztek maguknak kis vagyonokat anélkül, hogy mások bérmunkáját kizsákmányolták volna, nem esnek a nagytőkések ellen felállított rendszabályok rendelkezései alá.

A kis vagyonok védelme.

A kommunista társadalom lehetetlenné akarja tenni a kizsákmányolást és ezért — mint láttuk — elveszi a kizsákmányolás eszközeit az egyes emberektől. A legfontosabb kizsákmányoló eszköz a tőke, vagyis az a pénz, amelynek kamata vagy egyéb jövedelme elegendő ahhoz, hogy tulajdonosának hasznos munka nélkül is biztosítsa nemcsak a megélhetést, hanem a gondtalan, fényűző életet is. A kapitalista társadalomban a tőke valósággal isten volt: halhatatlan és örökké való. Az emberek a hódolattól tántorogtak, ha csak rá gondoltak és a nagy pénztulajdonosokat jobban tisztelték, mint saját életüket.

Ennek az erkölcstelen és gonosz állapotnak véget kellett vetni: el kellett vágni a tőke duzzadt nyakát, hogy ne taposhasson többé végig a dolgozó proletárok millióin. El kellett pusztítani a nagytőkét, ez egyik legelső feladata volt a proletárdiktatúrának, de a nagytőke elpusztítása távolról sem jelenti azt, hogy most már aztán minden vagyonnak vége, hogy vége annak a kevésnek is, amit a szorgalmas, hasznos munkát végző ember munkájával, törekvésével, jó gazdálkodásával félre tudott tenni a maga számára, öreg napjaira vagy valamely nagyobb költséget igénylő terve végrehajtására. *A kommunizmustól, amely a munka hitvallása, mi sem áll távolabb, mint az, hogy elvegye a becsületes, hasznos munka árán szerzett vagyonokat.* A proletárállam tiszteletben tartja azt a tulajdont, melyet valaki fáradságos munkájának gyümölcseként saját keresetéből szerzett és ez az elv érvényesült a szocializálás egész vonalán. Az ilyen munkával szerzett kisvagyonok tiszteletének elve érvényesült akkor, amikor a Forradalmi Kormányzótanács minden lakóházat a Tanácsköztársaság tulajdonának jelentett ki, mert a köztulajdonba vétel alól mentesültek az olyan házak, melyeket munkások és tisztviselők építettek vagy vásároltak a maguk és családjuk használatára. Ez az elv érvényesült, amikor az ékszerek beszolgáltatását csak 2000 korona értéken felül tették kötelezővé, mert nem akarták megfosztani a proletárasszonyt attól a szívéhez nőtt kis ékszertől, melyet a férje hosszú fáradságos munka gyümölcseként ajándékozott neki. Nem kívánja elvenni a Tanácsköztársaság a kisemberek sorsjegyeit, életbiztosítási kötvényeit és értékpapírjait, sőt sorsjegyek és életbiztosítási kötvények esedékes részletét tovább is kell fizetni, mert a Tanácsköztársaságnak gondja lesz rá, hogy a befizetett tőke el ne vesszen.

A kisvagyon védelmének elve érvényesült akkor is, amikor a Forradalmi Kormányzótanács rendeletben intézkedett arról, hogy az egyik proletár a másikon is behajthassa jogos követelését. Annak a kisiparosnak, aki talán segéd nélkül dolgozik, hitelre ruhát csinál vagy cipőt javít, a követelése olyan követelés, amely bírói védelemre tarthat számot. Szintűgy annak a proletárhitelezőnek a követelése, aki kölcsönrel segítette ki a másik proletárt.

Tanulják meg a kisvagyonok tulajdonosai, hogy a proletárdiktatúra csak azt a vagyont és azt a jövedelmet szünteti meg, amely mások munkaerejének kizsákmányolásából származik, a munkanélküli jövedelmet, de nem érinti a kisvagyont, kisbirtokot, vagy kis házat, amely az egyéni, illetve családi munkának eredménye. A III. Internacionálé világosan és félre nem érthetően leszögezte e tekintetben álláspontját s kimondotta, hogy: „a kisebb üzemeket fokozatosan össze kell foglalni a proletáriátusnak, de hangsúlyozzuk, hogy a kisvagyont egyáltalában nem fogjuk kizsákmányolni és hogy olyan kisvagyonok tulajdonosai, akik nem zsákmányolnak ki bérmunkást, erőszakos rendszabályoknak nem lesznek kitéve.“

A Magyar Tanácsköztársaság betartja és követi ezeket az irányelveket s aki ennek ellenkezőjét meri hirdetni, az gonosz ellenforradalmár: olyan ember, aki méltó rá, hogy végigsújtson rajta a proletár-állam büntető hatalma.

A munkára való jog és a munkakényszer.

Legfontosabb pillére a kommunista államnak a munkára való jog és a munkakényszer kimondása. Láttuk, hogy a proletárállam köztulajdonba vette a kisipar keretét meghaladó üzemeket és a bérházakat, értéktelennek nyilvánította a tőkés tulajdonában levő értékpapírokat és ezzel elvette lehetőségét annak, hogy valaki munka nélkül megélhessen. Az élethez csak a dolgozó embernek van joga, akár testi, akár szellemi munkát végez a társadalom fentartására. A tanácsköztársaság tehát — megfelelő és egyöntetű munkabérek megállapítása mellett — elrendeli az általános munkakényszert, de ezzel szemben megállapítja a munkára való jogot is. Ez annyit jelent, hogy az állam köteles mindenkinek munkát adni, s ha az illetőt nem tudja foglalkoztatni, köteles fentartásáról gondoskodni. Aki nem kap munkát az államtól, az munkanélküli segélyben részesül mindaddig, míg munkaal-

kalom kínálkozik számára. Ez a szabály áll minden fajta munkát végző proletárra. Így például a kapitalista termelés megszüntetésével nagy számban maradtak kereset nélkül a bank és nagytőke szolgálatában állott proletárok. Ezekről a kizsákmányolt munkásokról épp úgy gondoskodik a tanácskormány, mint a többi proletárokról, akik az új rendben kereset és állás nélkül maradtak, sőt az átmeneti időben, mindaddig, míg elhelyezkednének, támogatja is őket. A kormányzótanács egy rendelete mindenkit, aki munkája után él, *munkásnak* tekinti és *eltörli azt a megkülönböztetést, amely korábban tisztviselők és más alkalmazottak között fennállott*. Megszűnik tehát a különbség a tisztviselők és a munkások bérei között, úgy hogy csupán a szakképzettség kisebb vagy nagyobb foka, továbbá a vezetésre való alkalmasság lehetnek azok a tényezők, amelyek a munkabér nagyságát befolyásolják. Ezenfelül még csupán a munkában eltöltött évek száma vehető tekintetbe.

A dolgozó embereknek, a munkásságnak egyebet is adott a proletárforradalom. Aki nem dolgozik, ne is egyék, de ha kevés az ennivaló, abból elsősorban annak jusson, aki dolgozik. Ezért a forradalom legelső napjaiban is már úgy intézkedett a közéletmezési népbiztosság, hogy a főváros rendelkezésére álló csekély zsírkészlet kizárólag a munkásságnak jusson és ebből a zsírból mások, mint szervezett munkások nem is kaptak. Ez az elv végig vonul a proletárállam egész ellátási rendszerén. Vásárlásra minden téren elsősorban is a szakszervezeti igazolvány jogosít, ami egyelőre, a végleges rendezésig a legjobb biztosíték arra, hogy a dolgozók, a szervezett munkások részesüljenek ellátásban.

A termékek helyes szétosztása.

A termékek szétosztása — a fogyasztás és a készletek számontartásának alapján — ez egyike a kommunista állam alapvető feladatainak. A feladat megoldását a magyarországi tanácsállam már megkezdte, amikor arra kényszerítette az üzleteket, hogy készleteiket összeírják, bejelentsék és áruikat csakis vásárlási engedély ellenében adják ki igazolt vevőiknek. Ez az út, egészen nyíltan szólva, a kereskedelem megsemmisítéséhez, illetőleg annak szétosztási funkcióvá egyszerűsítéséhez vezet. A kommunista államban az árucikkeket maga az állam osztja szét és nem tűr élősködőket és minden fajtájú közvetítőket, akik élősdiképpen

jára élnek és teljesen megzavarják az ellátás ügyét. Láttuk nagyon jól a háború alatt, hogy a fogyasztók bőrére milyen jogtalan nyereségeket vágtak zsebre a kereskedők, akik közül a túlnyomó nagy többség arra spekulált, hogy a készletek fogyása folytán a megmaradó csekély holminak egyre nagyobb lesz az ára és ezért elrejtették portékájukat, hogy később annál busásabb nyereséggel adjanak túl rajta. Így volt ez például, — hogy egyebet ne említsünk — a füstölőnivalóval, a dohánynyal is. Azelőtt, ha a munkás szivarhoz akart jutni, órák hosszat kellett ácsorogni valamely trafik előtt. Az ácsorgás vége az volt, hogy vagy semmit, vagy egy-két szivart-cigarettát kapott. A forradalmi kormányzótanács a dohányelosztást is rendezte, még pedig úgy, hogy elsősorban a proletárok jussanak dohányneműhöz. A katonaság és a forradalmi kormányzótanács üzemében alkalmazottak közvetlenül a központi raktárból kapják meg illetményeiket. A fennmaradó részt a dohánytőzsdék kapják. Itt az elosztást a munkás- és katonatanácsok ellenőrzik. Az ország valamennyi tőzsdéjében ugyanazon a napon, ugyanabban az órában kezdődik az árusítás. A munkástanács bizalmiférfiai állapítják meg, hogy a jelentkezőknek mennyi árut lehet adni. A kereskedők szerepe csak az lesz, mint eddig a fogyasztási szövetkezetek és a beszerzési csoportok alkalmazottainak szerepe volt: a bérért végzett becsületes szétosztási munka.

A pénz hatalmának vége.

A tőkés társadalomban a pénz minden. Nem önmagáért. Az a nyomtatott papiros, vagy sárgán csillogó arany, önmagában még nem jelent értéket, hanem értékké az teszi, hogy akinek tulajdonában van, az minden árut és minden élvezetet megszerezhet magának. Akinek sok pénze van, az sokat vásárolhat. A pénz nem egyéb, mint jogosítvány bizonyos áruk megszerzésére, de a tőkés társadalom nem vizsgálta, hogy kinek és milyen alapon ad ilyen jogosítványt. Spekuláció, szerencse, örökség és minden egyéb szerencsés körülmény játszotta az emberek kezére a pénzt, az áruk beszerzésére szóló jogosítványt és ebben jutott kifejezésre a tőkés termelés legnagyobb igazságtalansága.

A kommunista államban másként van. Pénzhez csak az jut, aki dolgozik. A bankokat lefoglalta és szocializálja a magyar tanácsköztársaság, a tőkésék nem rendelkezhetnek

szabadon betétjeikkel. Csak annyit vehetnek igénybe, amennyi a maguk és családjuk szerény fentartására elegendő.

De ez az állapot is csak átmenet. Mihelyt a termelés szervezése megtörténik, mihelyt módunkban van nemcsak termelni, hanem külső országokkal csere viszonyba is lépni, a dolgozó emberek nem pénzt fognak kézhez kapni, hanem a termékeket, illetőleg azokra szóló utalványt. A pénznek csak szervezetlenül termelő államban van jelentősége, de mihelyt a végzett munka arányában részesednek a dolgozó emberek a javakban, a pénz hatalma megszűnik. A magyar tanácsköztársaság a legjobb úton van, hogy örökre véget vessen a pénz mindenhatóságának. Megakadályozta a nagy pénzkészleteknek magánosoknál való felhalmozását, mert ha eldugják a pénzt, az állam kénytelen újat nyomtatni, a bankjegyek szaporítása pedig olyan drágaságot idézhet elő, amelynek megelőzése mindnyájunknak életbevágó érdeke. A népbiztosok tanácsának rendelkezéseit, amelyek e veszedelem elhárítására irányulnak, nemcsak hálával kell fogadnunk, hanem mindenkinek segítenie kell, mindenkinek meg kell tennie a maga ítésszerűen is mindent, hogy az állam ne legyen kénytelen új bankjegytömegeket forgalomba hozni.

Minden közép- és nagybirtok a proletár-államé.

Magyarország földje a dolgozók társadalmáé. Aki nem dolgozik, annak tulajdonában föld nem maradhat. Minden közép- és nagybirtok minden tartozékával, élő és holt felszerelésével, valamint mezőgazdasági ipari üzemeivel együtt minden megváltás nélkül a proletár-állam tulajdonába ment át. A köztulajdonba átment földbirtokok és azok felszerelése azonban egyesek, vagy csoportok között nem oszthatók fel, hanem szövetkezeti kezelésre a földet művelő mezőgazdasági proletárságnak, a földműves szegénységnek, a mezőgazdasági cselédeknek, eddigi zselléreknek adattak át. Az ilyen termelő szövetkezeteknek minden 16 éven felüli férfi és nő tagja lehet, aki a termelésben megfelelő számú munkanappal részt vesz. A jövedelemben mindenki a végzett munka arányában részesedik.

A közös, szövetkezeti termelés az egyetlen helyes és lehetséges módja a termelésnek. Csak nagybirtokon lehet alaposan, jól gazdálkodni, *az semmiképen sem vezet jóra, ha a föl-*

det apró darabokra osztják. A földet az összes dolgozók együttes tulajdonává kell nyilvánítani, arra kell törekedni, hogy a dolgozó proletárok ne csak közösen bírják a földet, hanem közösen műveljék is meg. Jól tudjuk, hogy a régi rendszer belenevelte a földművesekbe a magántulajdon határtalan tiszteletét és azok, akik kételkednek a közös termelés sikerében, elsősorban a földművesre szeretnek rámutatni, mint olyanra, aki nem lesz hajlandó lemondani a termelő eszközökben birt magántulajdonról. A kételkedőket azonban megnyugtadjuk: a földműves proletárok ma már nem olyan tájékozatlanok és nem olyan rövidlátók, hogy ne lennének tisztában a szövetkezeti termelés előnyeivel és ne lennének áthatva annak a feladatnak a nagyságától, mely a kommunista társadalomban reájuk, a föld termő erejének kezelőire háramlik. Földműves proletártársaink a háború alatt sokat láttak, sokat tapasztaltak, sokat olvastak, nagyrészüket megjárta Oroszországot és ott saját szemével tapasztalta, hogy mennyire egymásra van utalva a város iparos proletárja és a falu földműves szegénye. A kommunista államban nem csendőr és szolgabíró hajtja hatosos bérért a munka igájába a föld dolgozó proletárját. A magyar tanácsköztársaság emberséges béreket állapított meg a földmunkások számára.

Budapesten és környékén a férfiak napibére 30 korona, a nőké 25 korona, 15—18 éves fiuké és leányoké 15 korona, a fiatalabbaké 10 korona. A vidéken a napibérek összege 26, 20, 12 és 8 korona. A különleges kertimunkások egyötöddel, a kaszások egytizeddel magasabb munkabért kapnak. A természetben nyújtott ellátás vagy más szolgáltatás értékét a munkabér összegéből le kell számítani. A természetben nyújtott szolgáltatás pénzbeli értékét a megyei tanács intézőbizottsága állapítja meg. A mezőgazdasági munka az eddigi szokásoknak megfelelően általában napkelte-től napnyugtáig tart. A munkásoknak délelőtt egy, délben két, délután fél óra pihenő jár.

A Tanácskormány elengedi a földművesek minden adóját.

A magyar föld dolgozó népét hazug hírekkel akarták félrevezetni a régi kapitalista rend alattomos csatlósai. Szetteben terjesztették a proletárdiktatúra kikiáltása után is a hírt, hogy a Tanácskormány el fogja venni a kiscgazdák földjét,

mint ahogy elvette a nagybirtokosokét. A haszontalan rágalom nem maradt sokáig válasz nélkül: megjelent a Forradalmi Kormányzótanács rendelete, amely szerint a kisbirtok és a törpebirtok a hozzátartozó házzal és melléképületekkel együtt továbbra is megmarad az eddigi magántulajdonban. De a tanácskormány még tovább ment ennél. Rendeletet adott ki, amely kimondja, hogy minden olyan földbirtok, melynek területe, ha szálló, 10, egyébként pedig száz kataszteri holdat meg nem halad, a hozzátartozó házzal és melléképületekkel együtt mentes minden közadó alól.

Sőt ezt az intézkedését tetézte a Tanácskormány, amikor ezzel kapcsolatban a fenti rendelet értelmében a közadó alól mentes földbirtok, ház és melléképületek után ezideig már kivetett közadótartozások hátralékát elengedi. Tisztán állhat most már minden ember előtt az igazság. Láthatja most már a kisgazdáknak az a csekély töredéke is, amelyik a márciusi forradalom előtt még idegenkedett a mi eszménktől, hogy a szocializmus győzelme minden dolgozó embernek érdeke és a szegény emberektől nem vesz el semmit, hanem ad.

A tanácsköztársaság nem a kisvagyont, hanem a munkanélküli jövedelmet akarja lehetetlenné tenni. Ebben különbözik a szocializmus a többi burzsoa párttól, a tanácskormány pedig a régi burzsoákormányoktól, amelyek csak adót emelni, földművelőt nyúzni tudtak. A Tanácskormány másképen bánik a földművelővel, nem szép szavakkal, hanem komoly segítséggel támogatja. A földművelésügyi népbiztosság a termelés folytonosságának biztosítása érdekében rendezte a száz holdnál, illetőleg tíz holdnál kisebb mezőgazdasági bitokok üzemi kiadásainak fedezésére szükséges pénzüsszegek utalványozását. Az a kisgazda, akinek munkája folytatásához pénzre van szüksége, az államtól kapja. Az utalványozás a megyei, illetőleg kisebb birtokoknál a járási munkás-, katonai- és földművestanácsok intézőbizottságainak hatáskörébe tartozik, amelyek a helybeli községi szervek javaslata alapján utasítják az erre kijelölt pénzüsszeteket a pénz folyósítására. Különös kedvezményben részesülnek a szállóbirtokosok, akik esetleg borkészletükre adandó előlegképen akkor is kérhetnek pénzüssutalást, ha maguknak betétjük vagy folyószámlájuk nincsen.

A proletárdiktatúra alaposan rálépett a magkereskedők tyúkszemére. A háború kitörése óta egyre üzték ocsmány játékaikat, eldugták a földműves elől a vetőmagvakat, hogy

maximális áron fölül annál vígabban köthessék láncüzleteiket. A földművelésügyi népbiztosság lefoglalta rejtett készletüket és kiadja a gazdáknak. A rászorulóok rögtön megkaphatják készfizetés ellenében, csak a községbeli tanácsnak kell rövid úton igazolnia, hogy földje van amibe elvetheti a magot.

Még egy óriási előnyt nyújt a tanácskormány a földműveseknek. Ma, amikor az ántánt félrevezetett hordái szabad Magyarország léte ellen törnek, a földművelőknek nem kell munkájukat abbahagyni és fegyvert ragadni szabadságuk védelmére. Ezt a nagy munkát, a véres, nehéz háborút elvégzik a gyári proletárok lelkes ezredei. A tanácsállam mindenkit a maga helyére állít. A földeket, a falvakat a bojárok, a csehek tudatlan csordái ellen megvédik az ipari munkások, a földműveseknek pedig teljes odaadással és minden igyekezetükkel azon kell lenniök, hogy minél több kenyeret vegyenek ki az anyaföldből.

A szellemi munka megbecsülése.

Van egy tévhit, amely épp úgy belesimpsaszkodik az emberekbe, amikor a kommunizmusról beszélnek, mint ahogy a bogáncskóró akad bele a mezőn járó ember ködmönébe. Ez a makacs tévhit a szellemi munkának a kommunista államban betöltött szerepére vonatkozik. Sokan ugyanis azt hiszik és hirdetik, hogy a kommunista államban nincs szükség szellemi munkára s az elméleti képzettséggel bíró emberek most már mehetnek krumplit kapálni.

Nos, ez aztán alapos tévedés. Való igaz, hogy a gazdasági rend hirtelen megváltozása igen sok olyan embert tett állástalanná, akiknek soha kasza-kapa vagy kalapács a kezükben nem volt és akik abból éltek, hogy a kapitalistákat tollal, szóval és egyéb, fizikai erőfeszítést nem igénylő munkával szolgálták. Ezeknek az átmeneti állástalanságából azonban azt a következtetést vonni, hogy ezentúl nincs szükség szellemi munkára, legalábbis tudatlanság és felületesség.

Éppen ellenkezőleg áll a dolog. A kommunista termelés igen nagy pontosságot és rendszerességet követel, alapos adatgyűjtésre, szabatos számításokra, bonyolódott elosztásra van szükség. Ebben a hatalmas szerkezetben jóval nagyobb szerep jut az elméleti képzettségnek, mint jutott a kapitalista világban, amely talán még a testi munkánál is sokkal inkább kizsákmányolta a szellemi munkát. Az bizonyos, hogy azért,

amiért valaki írni-olvasni tud, nem fog egészen különleges helyzetet betölteni a kommunista társadalomban, mert hiszen írni-olvasni mindenki fog tudni. A fölösleges hivatalnokok sem fognak packázni senkivel, mert a hivatalokat választás útján töltik be s a hivatalnokok tolla segítője, nem pedig gyilkosa lesz a proletárnak.

De ezenkívül is: mennyi tanult emberre van szükség egy olyan társadalomban, amely általánossá akarja tenni a tudást és mindenkiből tanult munkást akar csinálni! A tanítók számára valóságos megváltás a proletárdiktatúra. A régi világban a proletársors legjellemzőbb képviselői a tanítók voltak. Messze vidékeken elhagyottan, szegénységgel és nélkülözéssel küzdve törtek utat a művelődésnek és nem volt, aki mostoha sorsukon enyhített volna. A tanácskormány megértéssel karolta fel a tanító elvtársak sorsát és a népfelvilágosításban való részvételüket havi külön 250 koronával díjazza. Ezenkívül a statusrendezés befejezéséig fejenként ezer korona előleget kapott minden óvónő, elemi iskolai tanító, gazdasági szaktanító és középfokú oktatási alkalmazott. Ez a szeretetteljes gondoskodás bizonyára lelkesítőleg hat a tanító elvtársakra, akiket a tanácskormány arra kötelez, hogy résztvegyenek a földkérdés rendezésében, a termelés biztosításában, az ími-olvasni nem tudók oktatásában és a felnőttek közt végzendő propaganda munkájában is. A státusrendezés folyamán különben a tanítók *a jobban díjazott szakmunka* bérében részesültek. A *köztisztviselők* fizetésének rendezése szintén a munkásokéval egyenlő táblázat szerint rendeződik, bizonyosságául annak, hogy a proletár-állam nemcsak hogy nem nyomja el a szellemi munkát, hanem a lehető legméltányosabb elbánásban részesíti.

A szólás, sajtó, egyesülés és gyülekezés szabadsága.

Forradalmi időben, amikor a harc életre-halálra megy, az ellenségtől el kell venni fegyvereit. Ilyen fegyver a sajtó, az egyesülés és a gyülekezés szabadsága. A proletárállanmak ellensége a burzsoázia, a burzsoáziától tehát el kell venni sajtóját, egyesületeit, gyülekezeteit. A magyarországi tanácsköztársaság ezt megtette, illetőleg a burzsoázia sajtóját, egyesületeit és gyülekező helyeit a proletárság szolgálatába állította. Visszaadta a sajtónak azt a hivatását, hogy becsületes

tájékoztató és oktató intézmény legyen, nem pedig buta pletykák és alattomos félrevezetések lerakodóhelye. *A forradalom a sajtót teljes egészében a dolgozó népnek adta*, ma Magyarországon a proletár minden újságot nyugodtan a kezébe vehet, nem talál közöttük olyat, amelyben meg nem bízhatnék. A sajtó teljesen a proletárdiktatúra szolgálatában áll, mert a tanácsköztársaság diktátori hatalmival kiirtotta az ostoba, az alattomos és a szennyes újságokat. Proletár anya, ma nyugodtan adhatsz gyermeked kezébe minden újságot, nyugodtan viheted sétálni az utcára: a nyomtatott betű újságban és plakáton nem mérgezi meg többé gyermeked ártatlan lelkét.

Nekünk adta a proletárforradalom a munkáltatók és a mágnásherék egyesületeit is. Ahol eddig béklyókat kovácsoltak a dolgozó proletárok számára és azon fáradoztak, hogy minél jobban lekössék a munkást, ott most proletárok tanyáznak és proletár testvérek sorsát intézik. A mágnások, dologtalan gentryk és egyéb naplopók hajlékait, ahol eddig a dolgozó emberek rovására szerzett pezsgőket, italokat, ingyenc falatokat fogyasztották, szintén lefoglalta a forradalom. Egyelőre mutogatni való múzeum lesz belőlük, de azután majd felhasználjuk az épületeket szórakoztató és művelő intézmények céljaira.

A színház is a népé!

Ezentúl a dolgozó munkásságnak is meglesz a lehetősége arra, hogy olcsón és könnyen jusson színházjegyhez. A forradalmi kormányzótanács lefoglalta, köztulajdonnak nyilvánította a színházakat és a jegyek többségét leszállított áron a dolgozó munkásság részére tartotta fenn. A leszállított áru jegyeket a munkásság szakszervezetek útján kapja meg. Azokban a páholyokban, ahol eddig a pénz és a születés gögje terpeszkedett szélesen, ezentúl dolgozó proletárok fognak ülni. A gazdagok és naplopók nem sajátíthatják ki többé maguknak a színházat, csak az a jegy lesz az övék, amelyet a munkásság meghagy számukra. A petyhüdt idegzetű, ostoba burzsoázia számára irt darabok eltűnnek a színpadról, az igazi művészet, szív és lélek igaz szórakozása kerül az eddigi ostoba ömlengés, és idegcsiklandozás helyére. Az a körülmény pedig, hogy a tanácsköztársaság *köztulajdonba vette a mozgófényképszínházakat és filmgyárakat*, egy népszerű és kedvelt szórakozásnak az igazi szórakozás és az igazi művészet szolgálatába állítását jelenti.

De a művészet többi termékei is a dolgozóké. A forradalmi kormányzótanács *lefoglalta a magántulajdonban levő műkincseket*, hogy a múzeumok számára biztosítsa a képeket, a szobrokat és más művészi értékeket. Budapesten és a vidéken, a nagytökések és a mágnások palotáiban rengeteg műkincset foglaltak le a tanácsállam megbízottjai. Ezeket leltározzák és a múzeumokban gyűjtik össze, az ország minden részében, hogy a proletár állam minden tagja megtanulja ismerni és becsülni a szépet. Az eddigi múzeumok máris engedtek arisztokratikus elzártágukból, a forradalom óta minden nap és vasárnap is, délelőtt délután nyitva vannak, hogy a dolgozó proletár napi munkája után a múzeumokban is gyarapíthassa ismereteit és szórakozást is találjon.

A lelkek felszabadulása.

A burzsoázia jól értette a módját, hogy elhomályosítsa a nép öntudatát. Az ilyen elhomályosító eszközök egyike az Istenben és ördögben, angyalokban és szentekben való hit: *a vallás*. A burzsoázia arra nevelte a tömegeket, hogy ne gondolkozzanak és amikor fejükbe verte a vallás dogmáit, rendkívül alkalmassá tette őket arra, hogy rabságban éljenek tovább. A vallásos ember hamar beletörődik abba, hogy ellenkezés nélkül viseljen el mindent, mert „Isten úgy rendelte“ és hogy engedelmeskedjék a hatalomnak, tűrje a rúgásokat és pofozásokat, mert hiszen a túlvilágon annál jobb dolga lesz. Nem véletlen dolog az, hogy valamennyi tökécs államban az egyház ugyanolyan állami intézmény, mint a rendőrség, a pap pedig éppen olyan állami hivatalnok, mint a rendőr meg a hóhér.

A kommunista államnak az elve az, hogy a vallással harcolni kell, de nem erőszakkal, hanem meggyőzéssel. Az egyházat el kell választani az államtól, másrészt biztosítani kell a hitvallás szabadságát. A magyarországi tanácsköztársaságban ez meg is történt. Minden egyházi vagyon az államé lett és az állam megvonta az egyházaktól mindazokat az előjogokat, amellyel eddig rendelkeztek. Nincsenek többé kötelező egyházi adók és díjak, papok követeléseiért ezentúl senkinek sem fognak végrehajtót küldeni a nyakára. A hívek tartásuk el maguk a papokat, ha akarják, ehhez senkinek semmi köze, de az állam nem akar többé egyházi személyeket látni a maga körében. Mindenki szabadon gyakorolhatja vallását, de az állam nem engedi, hogy bárkire is rátukmáljanak bármilyen

vallási meggyőződést, vagy bármilyen hókusz-pókuszszal félrevezessék. A vallásszabadság fennáll a legteljesebb mértékben: a tanácsköztársaság mindenki számára teljes vallásszabadságot biztosít, a papokat vallásos ténykedésükben, vallásos szertartásaik elvégzésében senki sem zavarhatja; a templomok és vallásos célokat szolgáló egyéb épületek (kápolnák, kegyhelyek, stb.) ezentúl is kizárólag vallásos célokra fognak szolgálni és a templomokból sem színházat, sem kabarét, sem gyűléshelyet, sem kultúrházat csinálni nem fognak; a kommunizmus, a tanácsköztársaság, a proletárdiktatúra nem akarja és nem fogja megváltoztatni a házasságnak és családi életnek eddigi rendjét, nem akarja és nem fogja behozni a nőközösséget.

A vallási szabadság ilyenén teljes mértékű biztosítása mellett azonban tovább folyik az egyház és az állam szétválasztása. A proletárállam a hadseregből eltávolította a tábori lelkészeket, a kórházakból kitette a papokat és apácákat, illetőleg csak azokat tartotta meg, akik voltak elég józanok ahhoz, hogy többre becsüljék a munkányújtotta becsületes kenyeret, mint a mennyei malasztal való szélhámoskodó profitot.

Az iskola a dolgozók tulajdonában.

A burzsoázia uralma alatt az iskola inkább arra szolgált, hogy a tömeget az engedelmesség szellemében nevelje, ne pedig józanul és világosan oktassa. Minden iskolakönyv is a szolgaság szellemének ápolására szolgált. A középiskolába, vagy pláne az egyetemre és műegyetemre jutás az egyszerű nép elől általában véve el Amit zárva, úgy, hogy a burzsoázia jóformán művelődési egyedárúságot teremtett a maga osztálya számára.

A tanácsköztársaság az oktatás ügyét állami feladatnak tekinti és ezért általánossá és kötelezővé teszi az oktatást. A nem állami nevelési és oktatási intézeteket minden ingó és ingatlan vagyonukkal együtt köztulajdonba vette s úgy a gyermekek, mint a munkásság művelődésének emelésére minden eddiginél nagyobb szabású oktató és nevelő-munkát szándékozik végezni. Nem lesznek többé analfabéták, mert a tanácsköztársaság rövid időn belül megtanít mindenkit írni, olvasni, akit eddig a letört kapitalista-rendszer bűnös módon szellemi vakságra kárhoztatott. A közoktatásügyi népbiztoság nagyszabású politikai felvilágosító propagandát kezde-

ményez, a kormányzótanács pedig kimondotta, hogy a szocializmus állami propagandájának céljaira munkásegyetemeket és a középfokú oktatás keretében előkészítő tanfolyamokat rendez. Az ifjómunkások nevelési és oktatási ügyei ezentúl a közoktatásügyi népbiztosság hatáskörébe tartoznak és a 16 éven aluli ifjómunkások részére oktatási alkalmak létesülnek. A mester pofonjai és a mesterné asszony fülhúzásai helyett az ifjómunkások ezentúl megfelelő oktatásban részesülnek, hogy mire felnőnek, minden tekintetben tökéletes tagjai legyenek a proletártársadalomnak.

Az iskolákban nagyszabású reformokat vezetett be a proletárforradalom. Az összes iskolákban megszüntették a vallástan tanítását és a felszabaduló órákat részben a mai társadalmi viszonyok ismertetésére, részben közismeretű tárgyak tanítására fordítják. Új tantervek, új tankönyvek készülnek: az iskola ezentúl valóban az életre fog nevelni. A tanuló ifjúság rémét, az érettségi és évvégi vizsgálatokat eltörölte a közoktatásügyi népbiztosság. A tanító dolga megállapítani év közben, mennyit tud az iskolás gyerek, fölösleges tehát az év végén még külön is megterhelni és a gyöngébb természetű gyerekeket a vizsgától és a rossz bizonyítványtól félelem kínjainak kitenni. Az végén kiadott bizonyítványba ezentúl csak ezt írják majd be: „a tanulmányi követelményeknek megfelelt“ vagy azt, hogy „nem felelt meg“. Megszűnik az *egészen* fölösleges érettségi vizsga is, melynek évente sok érzékeny lelkű fiatal lény esett áldozatul, akik öngyilkosok lettek a bukás szégyene, vagy a szülői haragtól való félelem miatt.

A proletárállam a művelődés ügyét hasonlíthatatlanul fontosabb feladatnak tekinti, mint tekintette azt a korábbi osztályállam. Elrendelte tehát a Forradalmi Kormányzótanács, hogy a munkás-, katona- és földművestanácsok kebelében művelődési osztályok alakuljanak. Ezeket az osztályokat az illető tanácsok irányítják. A művelődési osztályokba a tanácsok arányosan küldenek ki szülőket és a művelődéssel hivatásosan foglalkozókat (tanítókat, orvosokat stb.). A művelődési osztályokba a közoktatási népbiztosság Budapesten és a nagyobb vidéki városokban művelődésügyi megbízottakat delegál.

A közoktatásügyi népbiztosság végül még elrendelte az összes oktatási vagy kulturális célokat szolgáló épületeknek, iskoláknak, múzeumoknak, internátusoknak, diákmenzáknak állami kezelésbe való átvételét. Ez a rendelet kiterjed olyan penziókra is, amelyekben eddig túlnyomóan diákok (diákleányok) laktak.

Mit adott a forradalom a gyermekeknek?

A gyermekek, a jövő szocialista társadalmának leendő munkásai számára hozta a legtöbbet a forradalom. Hiszen minden, ami történik, az ő érdekükben történt, de a népbiztosok egyes rendelkezései már ma is gondoskodnak arról, hogy a gyermekek zsenge életét minél kellemesebbé, minél emberhez méltóbbá tegyék.

A legelső, amit a gyermekeknek a forradalom adott, az a rendelkezés, amely szerint a magyarországi tanácsköztársaság törvénytelen gyermeket nem ismer. A forradalom óta mindazok a jogok és kötelezettségek, amelyek a törvényes házasságból született gyermekeket megilletik, mint pl. az apa nevének viselése, az anya tartásdíj-igénye, családi pótléka stb. csorbítatlanul kiterjednek azokra a gyermekekre is, akik házasságon kívüli születtek. A törvénytelen gyermek atyjának atyai mivoltát a gyermek születési anyakönyvében igen egyszerű eljárás útján bejegyzik s attól kezdve a gyermek csak olyan születési bizonyítványt kap kézhez, melyből nem tűnik ki, hogy a gyermek a burzsoá-uralom idején a törvénytelenség jelzőjét viselte.

A gyermekeknek adta a forradalom a kevés levegőjű főváros ama *zárt kertjeit és magánkertjeit*, amelyeket eddig a burzsoá bürokrácia és a magántulajdon hét lakatja zárt el előlük. A főváros népbiztosa elrendelte, hogy a Nemzeti palota kertje, az Orczy-kert, a belvárosi Károlyi-kert, a budai Karácsonyi-kert, továbbá a Zipernowszky-kert, a Franciskánus-rend és Kapucinus-rend vízivárosi kertje, a Jankovich-kert, a Rottenbiller-kert, a Víztorony körüli park és Dréher Gyula Martinovics-téri kertje nyitva álljon és azonkívül is, a játszótérnek alkalmas összes telkek azonnal kinyitassanak a proletárgyermekek számára.

A forradalom megnyitotta a proletárgyermekek számára a *nyilvános fürdőket, sőt a burzsoázia magán-fürdőszobáit is*. A nyilvános fürdők hetenként két félnapon át ingyen rendelkezésre állanak a proletárgyermekeknek, a magánlakásokban lévő fürdőszobák pedig hetenként egyszer, szombaton, egész napon át az iskolai vagy óvodai fürdőigazolvánnyal odautalt gyermekek ingyenes fürdőzésére szolgálnak. A fürdőszobák tulajdonosai tartoznak a fürdőzéshez szükséges fűtőanyagot, világítást, törülközőt és szappant ingyen rendelkezésre adni.

Az iskolásgyermekek fogainak kezeléséről a munkaügyi és népjóléti népbiztosság rendelkezett az új idők szellemében. A rendelet értelmében minden gyakorló fogorvos tartozik

saját rendelőhelyiségében és felszerelésével naponta két óra hosszat a hozzáutalt gyermekek fogait kezelni.

A munkaügyi és népjóléti biztosság a budapesti proletár-gyermekek vidéki nyaraltatása érdekében felhívta a vidéki helyi munkástanácsokat annak közzétételére, hogy jelentkezzenek olyan családok, amelyek a nyár folyamán hajlandók négy heti teljes ellátásra elfogadni budapesti gyermekeket. A négy heti időre gyermekenként százötven korona térítés jár. A szükséges élelmiszerekről a hatóságilag megállapított mindenkori rendes áron a munkástanács fog gondoskodni. Szóval állami apparátussal válik valóra az, amiben eddig csak olyan kevés proletárgyermeknek volt része jótékony segély útján — az egészséges, testet-lelket üdítő nyaralás.

Nagyjelentőségű az a rendelkezés, amelyet a *tanoncgyermek*ek védelméről adott ki a közoktatásügyi népbiztosság. A rendelet egy csapásra megszünteti azt a barbár nyuzórendszert, amely évtizedeken keresztül a munkaadók igájába görnyesztette a ványadttestű ifjúmunkásokat. A rendelet a tanoncok munkaidejét heti 36 órában állapítja meg, melybe az elméleti oktatás idejét is beszámítja. Az elméleti oktatás csak hétköznapon a nappali órákban történhetik. Megszűnik a tanoncok bántalmazása, mert forradalmi törvényszék elé kerül, aki tanoncát tettelesen bántalmazza.

Azok a gyermekek, akiket többnyire a régi rend bűnö viszonyai rossz útra tereltek, szintén érzik a proletár-uralommal beállott nagy különbséget a maguk javára. A züllött gyermekek rendőrsége nagy változáson ment át: humánus szellem, de céltudatos törekvés jellemzi azt a munkát, ami ott folyik. A csavargó gyermekeket bekísérik a gyermekbíróságra, ahol a vádbiztos a bemondottak alapján intézkedik. A züllött leányoknál szigorúbb az elbánás, ezeket leányjavító intézetekbe küldik. A fiúkat a gyermekotthonban helyezik el, ahonnan később ipari műhelyekbe tanoncoknak alkalmazzák őket. Nem kerülnek ezután a bíróság elé a fejletlen gyermekek és általában emberibb módon bánnak velük, mint eddig. Ha a csavargó gyermeknek szülei élnek, akkor reájuk vár a feladat, hogy megtévedt gyermekeiket a szülői házba visszaédesgessék.

A proletárok egészségének ügye.

A proletár egészségével a burzsoá-állam csak nagyon kevésbé törődött. A betegpénztárak nem voltak elég vagyonosak, hogy elegendő orvost tartsanak, nem is fizethették elég jól orvosokat, úgy, hogy a szegény ember bizony csak nagyon gyenge orvosi kezelésben részesült. Ha megbetegedett, a mentők vitték a Rókusba, vagy a Dologkórházba, ahol sietve megoperálták, nem sokat akadékoskodva azzal, hogy fáj-e, vagy sem. A gazdag ember, ha megbetegedett, elegáns, fehér szanatóriumba került, külön szobába, külön tanár érzéstelenítette operáció előtt, külön tanár vágta fel a hasát, ápolónők sűrögtek körülötte. Persze mindez sok pénzébe került, de hiszen azt nem bánta a kapitalista, mert neki jövedelme volt akkor is, amikor nem dolgozott.

Ennek a „szép“ világnak vége. A szanatóriumokat — éppúgy, mint valamennyi kórházat, gyógyító-, rendelő- és gondozó-intézetet — köztulajdonba vette a proletárállam, kisajátította a közkórházak külön szobáit is, a kórházak kezelésébe pedig emberséges szellemet vitt. Ezentúl nem kell a mentőknek 8—10 kórházban házalni ok a szegény sínylődő proletárokkal, míg fölvetelre találnek.

A köztulajdonba átvett gyógyintézetekben minden beteg ingyen részesül ápolásban és gyógykezelésben, a betegetől díjazást semmiféle címen sem szabad elfogadni. Állami tulajdonná lettek az eddig magánkézen volt gyógyfürdők és gyógyforrások is, nemkülönben a gyógyszertárak, melyeknek eddig szabadalmuk volt portékáiknak méregdrága áron való árusítására.

De *kisajátította a tanácsköztársaság az orvosokat is*. Az orvosok a tanácsköztársaság alkalmazottjai lesznek, úgy hogy a jövőben nem lesz magánorvos, ki külön honoráriumot vehet fel, hanem minden orvos állandó fizetést kap s díjtalanul fog rendelkezésre állani a hozzá utalt betegeknek. A doktor és a patika nem lesz tehát többé rettegett — drágaság miatt rettegett — és elérhetetlen fényűzés a dolgozó proletár számára.

Az egészségügyhöz tartozik a *temetők* rendezése is. Mikor a proletárdiktatúra ledönti az élők közt a rég elavult korlátokat, nem indokolt a halottak megkülönböztetése sem. Azok a temetők, amelyek eddig magánkezelésben voltak, köztulajdonba mentek át és nem lehet majd többé még haló poraikban is különbséget tenni proletár és kapitalisták között.

A halálban mindenki egyenlő. Ezt az örök igazságot is csak a proletár uralom vaserélye és gondossága váltja valóra.

A proletáralom, amely nem ismer egyenlőtlenséget az életben, még kevésbé tűri a halál egyenlőtlenségét. A cifra temetések, száz gyertyás ravatalok, hatlovas gyászhintók is csak a múlt emlékei közé tartoznak immár, mert a fővárosi népbiztosság rendeletet adott ki, amelynek értelmében a már múlt év november havában megállapított egységes típusú temetéseken kívül más temetést rendezni nem szabad. Az általános elv az, hogy minden proletár-halottat vagy azt, aki proletárnak hozzátartozója, ingyen sírhelyben és temetésben részesül. Aki életviszonyai folytán a temetésért fizetni nem tud és kerületének munkás- és katonatanácsa igazolja, hogy proletár, számot tarthat arra, hogy halottját ingyen temetetheti el. Nem proletárok, akik tehát fizetni képesek, a temetésért és sírhelyért egységesen 1000 koronát fizetnek. Mindenki egyforma, díszes temetést kap, akár fizet, akár nem. Míg a készülők fakoporsók is egységes típusúak. A lakásukon elhaltak otthoni ravatalozása csak ideiglenes intézkedés, mert hat hónapon belül megvalósul a kötelező halottasházi ravatalozás. Erre a célra számos ravatalozó helyiséget állítanak fel a temetőben. Megkezdték ezenkívül a halottégető kemence, a krematórium építését is.

Mit adott a forradalom a munkaképteleneknek?

A burzsoá állam szívtelenségét talán mi sem jellemzi jobban, mint az utcasarki koldus. Megrokkant hátú, reszkető kezű öreg munkás, aki egész életét mások szolgálatában töltötte, mire ereje elfogyott, a munkaadó kilökte az utcára, koldusbotot nyomott a kezébe, létét az emberek irgalmától teszi függővé. Néhány lépésnyire tőle áll a féllábú, félkarú, idegsokkos, tüdőbeteg katona. Ép, erős, egészséges volt, minden izma, mint a vas, tüdeje mint a gőzgép. Az imperialisták a maguk hitvány önző érdekükért háborúba vitték s íme mint szájalmas, csonka roncs tért vissza az imperializmus átkozott harcmezejéről.

A munka rokkantja s a háború nyomorékja nem lesz koldus többé. A tanácsköztársaság betegsegélyző és balesetbiztosítást tesz kötelezővé minden dolgozó ember számára. Betegség esetén 5—20 korona napibért kap a beteg, azok számára pedig, akik munkában szerzett sérülés folytán részben vagy egészben munkaképtelenné lettek, az eddigi

sovány járadékokat, melyek nem felelnek meg a mai megélhetési viszonyoknak, igen magasan felemelték. Külön rendelkezés fog intézkedni az öregkori ellátásról és külön rendelet gondoskodik azokról a szerencsétlenekről, akik az imperializmus háborújában lettek nyomorékká.

Az a hitvány rosszindulat és szűkkeblűség, amellyel a burzsoázia kormányalakásai intézték a rokkantak ügyeit, méltán kelthetett jogos elkeseredést azoknak a szerencsétlen rokkantaknak a táborában, akik vérüket, egészségüket, egész jövőjüket áldozták a tőkés kizsákmányolók imperialista érdekeiért. A rokkant proletárok nem lehetnek többé mostoha-gyermekai a proletárállamnak. Mindaz a sok szándékos rosszindulat és nemtörődomség, amely eddig a különböző hatóságok részéről a rokkantakkal szemben megnyilvánult, a proletárdiktatúra alatt megszűnt, mert ez volt az egyedüli módja annak, hogy a rokkantak a proletárállam dolgozóivá legyenek. Megkapták a rokkant proletárok mindazt, amit a proletárállam csak megadhat és ami a rokkant proletárokat megilleti. Viszont a proletárállam is megköveteli a rokkantaktól csak úgy, mint a szociális társadalom minden dolgozó tagjától, hogy a proletáriátus központi hatalmi szervének minden rendelkezéseit öntudatos proletárhoz illő forradalmi kötelességtudással végrehajtsák. A rokkantügyek intézésével megbízott népbiztos elrendelte, hogy mindazoknak a rokkantaknak, akiknek rokkantsági százaléka már meg van állapítva és akik fizetési meghagyásukat már megkapták, 1919 április 1-től visszamenőleg utalják ki a 4800 koronás évi rokkantilletmény havi részletét. A többiek egyelőre az 50 százalékos rokkantsági arányszóm alapján részesülnek, ugyancsak április 1-től számított előlegben.

A népbiztosság az özvegyek és árvák nyugdíját is rendezni fogja. Egyelőre járulékaikat háromszorosra emeli föl. A rokkantsági illetmények csak rokkant proletárokat és a proletárok özvegyeit és árváit illeti meg.

A forradalom lakást adott a proletárnak.

Elöl, a nagyvárosi ház utcai frontjának első emeletén, 12 szobás lakásban terpeszkedik a hájas háziúr és hisztériás felesége. Két szalon, vörös háló, sárga budoár. XIV-ik Lajoskorabeli ebédlők, meissenai éjjeliedények: ez mind hozzátartozott az ő kényelmükhöz. A ház harmadik, negyedik és ötödik emeletén, szűk odúban, világosság nélkül, lichthofra

nyíló szobákban, tizedmagukkal egy szobában, sőt harmadmagukkal egy ágyban aludtak a proletárok. Keserves munkával kellett megszerezniük a garasokat a nyomorúságos odú bérére, tehetetlen rabszolgái voltak a háziúrnak, aki könyörtelenül hajléktalanná tette őket, ha nem volt pénzüik a házbért kifizetni. Könnyű volt neki: az ő tizenkét szobás tágas lakásának bérét az ágyrajáró és albérlők izzadták össze, neki egy garasába sem került a fényes szállás.

Hát ennek is vége! Minden lakóház a hozzátartozó beltelekkel, valamint a ház tartozékaival együtt a magyarországi tanácsköztársaság tulajdona, kivéve azokat a munkásházakat, melyeket a munkások vagy tisztviselők maguk építettek és amelyekben maguk laknak. A házbért ezentúl nem a háziúrnak, hanem az államnak fizetjük, — még pedig nem negyedévi, hanem havi részletekben — és a forradalmi kormányzótanács a proletárok házbérét is leszállította egyötödével. A kormányzótanács azonban nem elégedett meg a jövőről való gondoskodással, hanem az iránt is intézkedett, hogy a világháború alatt fölgylemlett nyomasztó lakbértartozások se terheljék a kapitalizmus érdekeiért harctérre hurcolt proletárokat és azok hozzátartozóit. Ezért elrendelte, hogy a hadviselt proletárok és azok hozzátartozói nem kötelesek házbértartozásaikat, melyeknek letörlesztésére a régi rend részükre halasztást adott, megfizetni és végleg elengedi mindazokat a házbértartozásaikat, melyekkel a hadbavonulás ideje alatt hátralékban maradtak, még pedig tekintet nélkül arra, hogy a házat köztulajdonba vették vagy sem.

Megszüntette a forradalom a proletárok lakásnyomorúságát is. Budapesten központi lakásbiztosság alakult, mely elrekvirálta a gazdagok fölösleges szobáit, a főváros terü. létén levő huszonkilenc magántalálkahelyet, hét nyilvános és huszonöt titkos találkahelyet, hogy azokba proletárokat helyezzen. Azok a proletárcsaládok, vagy egyes proletárok és dolgozók, kiknek egyáltalában nincsen lakásuk, azok, akik közbiztonsági szempontból veszedelmes, bedúlással fenyegető, vagy akik egészségre ártalmas lakásokban, pincékben vagy padlásokban laknak, azok a családok, kiknek konyhájuk és mellékhelyiségeik egyáltalában nincsenek, akik mint felnőttek egyszobás-konyhás lakásban háromnál többen laknak, igényt tarthatnak emberséges lakásra.

Ezen a réven rövid néhány hét alatt *közel tizenötezer* proletárcsalád jutott megfelelő lakáshoz. A lakásínséggel kapcsolatban megoldódott a bútorínség is. A kormány lefog-

lalta a kereskedőknél, gyárakban, műhelyekben és raktárakban található összes kész és készülő bútorokat, amelyeket igen méltányos részletfizetési feltételek mellett utalnak ki a bútorokkal el nem látott proletároknak. A népbiztosok ezzel a parancscsal is megmutatták, hogy nem hívei a hosszú hivatalnoki pepecselésnek, hanem biztos elhatározó lépéssel rövid úton elégítik ki a legégetőbb szükségleteket. A jelenlegi készletből, mint a beszolgáltatott leltárakból megállapították, mintegy tízezer proletárcsalád juthat a legrövidebb idő alatt bútorhoz. A még elrejtett készletek kinyomozását a kerületi munkástanácsok fogják elvégezni. Minden jogosult igényt bárom nap alatt elintéznek.

Elvette s a dolgozóknak juttatta a forradalom a szállókat is. Ezzel egy csapásra vége szakadt az utasok kizsarolásának és annak az igazságtalanságnak, hogy olyan emberek, akiknek tágas lakásuk van, csupa kényelemszeretetből egész lakosztályokat foglaljanak le a szállodákban, míg a messze vidékről érkező dolgozó emberek kapuk alatt kénytelenek meghúzódni éjszakára.

Mindezeken felül a főváros építési direktóriumuma is vas. erélylyel látott hozzá a lakásínség megoldásához. A már megkezdett és a háború folyamán abbahagyott építkezéseket sürgősen tető alá hozták. Az egész Mária Valéria barakktelepet lakásokká alakították át, amely munka két hét alatt ötszáz lakást adott Budapestnek. Átvette a direktórium a főváros régebbi lakásépítőprogramját és hozzákezdett 3 lakóháztelep megépítéséhez. Egy épület a Pongrácz-utcában 650 lakással, egy a Juranics-utcában 400 lakással és egy a Madarász-utcában 500 lakással. Négy diákszálló is épül 20 millió korona költséggel. Minthogy az ajtók, ablakok, zárok és kilincsek is készen vannak már, remélhető, hogy őszre, de legkésőbb tavaszra Budapest lakásproblémája teljes megoldást nyer.

Mit adott a forradalom Budapestnek!

A régi, korhadt és panamaillatú fővárosi gazdálkodásnak véget vetett a márciusi forradalom. A törvényhatósági bizottság helyett a munkástanács, a polgármesterek helyett népbiztosok vették át a főváros összes ügyeinek vezetését.

A fővárosi népbiztosok számos rendelkezései közül fel- emlíjtjük azt, amely a hatalmas ló verseny tereket a főváros közönségének adta oly célból, hogy azon zöldfőzeléket és zöld- ségneműt termeljenek a főváros lakosságának ellátására. A

földművelésügyi népbiztosság amúgy is megtiltotta a lóversenyek tartását és elrendelte a *lóversenyterek felszántását*. Azóta a két lóversenypályán angol telivérek helyett szorgalmas munkáskezek izzadnak nem mágnások élvezetére, hanem Budapest proletártáborának jólétére.

A főváros népbiztosai megszüntették a *margitszigeti belépődíjat* és a gyönyörű szigetet minden anyagi korlátozás nélkül a főváros proletariátusának rendelkezésére bocsájtották.

Budapest lakosságának tejjel való ellátása nap-nap után örvendetesen javul. A március hónapi harminc-harmincötezer liternyi tejfelhozattal szemben májusban hatvan-hetvenezer liter tejet szállított fel a vidék naponta a fővárosi proletárok ellátására.

A főváros környékén lévő nyaralóhelyeken ezen a nyáron új közönség fog megtelepedni. Többé nem a fővárosi élet heréi és élődíjei, nem potrohos bankárok, hadi profiton meg hizott nagykereskedők s szélhámos fiskálisok fognak a gazdagságuk díszével fennen kérkedő feleségükkel vagy cicomás barátnőikkel tanyázni a nyaralókban és üdülni a kertek palántái közt s a mezők zöld gyepén, hanem az igazi dolgozók, akik veritékes munkában robotolták át a telet s most valóban megérdemlik, hogy egészségüket a vidék friss levegőjén megerősítsék. A budapesti Központi Munkástanács intéző-bizottsága ugyanis elhatározta, hogy a környékbeli nyaralóhelyek házait három-négy hétre kizárólag a proletárcsaládoknak, elsősorban az arra egészségi okból leginkább rászorulóknak bocsátja rendelkezésre. A munkás proletár, az elcsigázott jproletáranva s a sápadt proletárgyerek kiszabadul a külvárosi bérkaszárnnyák fojtott levegőjéből. Mátyásföld, Svábhegy, Budakesz, Gödöllő és a többi nyaralóhelyek kristályos levegője ez évben fáradt proletárok arcára fogja ráfesteni az élet friss pirosságát.

Mit adott a forradalom a nőknek?

A forradalom emberi méltóságra emelte a nőt. A kapitalista burzsoá világban a nő rabszolga volt, alárendelt pária. Hiába hangoztatták a nők egyenjogúságát, a burzsoá állam kizsákmányolta a nők munkaerejét, vagy pedig bábót nevelt belőle, akinek nem volt egyéb dolga, mint szolgálni a férfiakat óránként, vagy az egész életre, aszerint, hogy a vásárt milyen formák közt kötötték.

A forradalom erkölcsi martalócai most azzal rémítgetik a tisztességes nőket, hogy a kommunizmus nőközösséget rendel el. Minden közös, mondják ezek a tökfilkók, tehát közös a nő is. Ezek a fecsegők azonban elfelejtik, hogy a közösség csak a termelő eszközökre vonatkozik, de nem vonatkozik személyekre, emberekre, proletár társnőinkre és a burzsoázia asszonyaira sem.

A burzsoá államban a nők rabok voltak. A kommunizmus programja a nő számára az, hogy a nő ne legyen egy férfi rabja, sem a férje, sem másé, hanem legyen azé, akit szeret, akié lenni akar. A kommunista társadalomnak nem szent a házasság, nem szent a prostitúció sem, csak egy szent: a nő önrendelkezési joga. Éljen függetlenül, éljen egyedül, ha akar; kössön házasságot a kiválasztottjával, ha neki úgy tetszik. A kommunista társadalomban gazdasági kényszer nem hajtja a nőt a férfihez. A nő a férfivel teljesen egyenrangú és azáltal, hogy nem szorul rá az eltartó férfira, éppen olyan szabad, mint a férfi. A nő gazdasági felszabadulása tehát nemi felszabadulását is jelenti. Valóban egyenlő jogú felek állanak szemben egymással az új társadalom erkölcsi törvénye alapján, hűséget adnak hűségért, szerelmet szerelemért, és nem pénzt hűségért, vagy szerelmet pénzért.

A kommunista állam megszünteti a nők lealázó helyzetét. Gyermeket szülni nem bűn, nem szégyen, hanem dicsőség és olyan szolgálat, melyet az állam teljes mértékben véd és jutalmaz. A terhes nő segélyt kap, mentesül a munka alól és a kommunista társadalom gondoskodik gyermeke eltartásáról. A házasságkötést igen nagy mértékben megkönnyítette a forradalmi kormányzótanács, amikor úgy rendelkezett, hogy a házassági kihirdetés alól ezentúl az állami anyakönyvi hivatalok is adhassanak felmentést, ami annyit jelent, hogy a házasodni szándékozóknak elegendő okmányaikkal az állami anyakönyvi hivatalnál megjelenni és ott mindjárt házasságot köthetnek.

Az a társadalmi rend, amelyik a nagy vagyonok felhalmozását lehetetlenné teszi és amelyik a nő gazdasági és szellemi önállóságát fejleszti, *megszünteti az érdekházasságot*, a házasság megnehezítésének és a prostitúció terjedésének egyik fontos okát.

A házasság könnyítésének egyik legjelentékenyebb előmozdítója a *válás könnyítése*. A Forradalmi Kormányzótanács egyik újabb rendelete a válást erősen megkönnyíti és így megakadályozza azt a lehetetlen állapotot, hogy a jog

összefűzzön olyanokat is, akik egymástól érzelmileg elidegenültek, akik között lelki kapocs már nincsen.

A Kormányzótanács rendelete szerint azonban, ha mindkét fél válni akar, semminemű nehézség nem áll a házasság fölbontásának útjában. Közös akaratukat bejelentik a bíróságnál vagy az anyakönyvvezetőnél és a házasság fölbomlott.

A válás jóval egyszerűbb lesz ott is, ahol csak az egyik fél akar válni, a másik pedig nem. Ilyenkor a proletárbíróság belátására van bízva a házasság felbontása. Ha a proletárok-ból alakult bíróság úgy látja, hogy bármelyik félre nézve a házasság elviselhetetlen vagy nem éri el a célját, a köteleket felbontja. A bíróság mérlegeli természetesen az összes körülményeket, megkülönbözteti a komoly válási szándékot a tiszta szeszélytől s határoz mindig a nép eleven erkölcsi felfogása alapján. Hogy ez az állapot nem jelentheti a nő elnyomását, hátrányosabb gazdasági helyzetbe való juttatását, ennek két biztosítója van. Az egyik az a hibás fél, akire a házasság felbontásának szüksége visszavezethető, köteles a tartásra szoruló nőt eltartani; a másik: az ilyen ügyekben való ítélezésnél a bírák között legalább egy nőnek kell lennie.

A forradalmi igazságszolgáltatás.

A forradalom nem teremtett új igazságot, csak felszínre hozta, érvényre juttatta a dolgozó emberek örök igazságát, amelynek tudata ott szunnyadt a lelkekben a legtávolabbi évezredek óta, de a hatalom birtokosai nem engedték érvényre jutni. A kapitalista társadalmi rend és a burzsoá állam az igazságot mindenféle nehézségekkel bástyázta körül, hogy az elnyomott proletár osztály még csak közelébe se férközhessen. Az igazságszolgáltatás az állam kiválasztott szolgálóinak hivatása volt és a törvények bonyolódott tömkelegében a szegény ember nem ismerte ki magát.

A forradalom megreformálta az igazságszolgáltatást is. A proletárokból választott bírák fognak ítélezni az ügyekben és a szakértő jogásznak csak tanácsadási és véleményezési joga lesz. Megszüntették a polgári és katonai bíraskodás különbségét és a diktatúra alatt a forradalmi törvényszékek proletárbírái gondoskodnak arról, hogy a bűnösök drága ügyvédi segítséggel ne kapaszkodhassanak különböző kibúvókba. A Forradalmi Kormányzótanács rendelete szerint addig is, amíg a proletárállam bíróságai megalakulnak, sürgős természetű polgári pörös ügyekben a munkaügyi bíróságok mintá-

jára alakított tanácsok bíraskodnak. A tanácsok ítéletei 15 nap alatt fölülvizsgálati kérelemmel támadhatók meg, ha a pör tárgyának értéke 1000 koronát meghalad. A fölülvizsgálati kérelem tárgyában a felállítandó országos főtörvényszék dönt. A sürgős természetű pörös ügyek sürgősségét a bíróság előtt valószínűvé kell tenni. Ülnökökké nemcsak a munkaügyi ülnökök alkalmazhatók, hanem ülnökök kijelölése végett a bíróság a helyi munkás-, katona- és földművestanáeshoz is fordulhat. Családi ügyekben az ülnököknek legalább egyike nő. Olyan esetekben, amikor proletárt porolnék valami tartozás miatt, e téren már érvényesül a Forradalmi Kormányzótanács egy fontos rendelete, amely a munkabérek lefoglalását szabályozza. A rendelet kimondja, hogy *munkabérek magánfelek követeléseinek behajtására vagy biztosítására legfeljebb egyötöd részben foglalható le, végrehajtás útján*. A munkás felesége és fel- vagy lemenőágbeli rokonai javára megállapított tartás behajtására vagy biztosítására azonban a munkabérnek kétötöd részét lehet lefoglalni. A felállítandó családjogi bíróság méltánylást érdemlő esetekben kimondhatja, hogy a munkás felesége és fel- vagy lemenőágbeli rokonai javára megállapított tartási igény érvényesítése végett a munkásbér felerészben lefoglalható. Semmi esetre sem foglalható le azonban nagyobb összeg, mint amely az eddigi szabályok szerint lefoglalható volt.

A régi rend idejében indított bűnügyek átvizsgálását is elrendelte a Forradalmi Kormányzótanács. A régi bűnvádi eljárásokat fölül fogják vizsgálni abból a szempontból, hogy a bűnvádi eljárás folytatása, vagy a büntetés végrehajtása megfelel-e a proletárdiktatúra szellemének. A felülvizsgálatot a megyei tanácsok, illetőleg Budapesten a központi tanács által választott külön tanácsok végzik. Az olyan bűnvádi eljárást, amelyet a kapitalista termelési és társadalmi rend érdekében indítottak, a tanács megszünteti.

Rend és vagyonbiztonság a forradalomban.

Azok az éretlen fecsegők, akik a kommunistákat rablóknek, zsványoknak, martalócoknak és egyéb ilyen díszes foglalkozást űző társaságnak hitték és hirdették, az első pofont akkor kapták, amikor a forradalom éjszakáján a forradalmi kormányzótanács első rendelete megjelent. Ez a rendelet ugyanis *statáriumot hirdet a rablókra és fosztogatókra*. El is lehet mondani, hogy soha még oly rend és vagyonbizton-

ság Magyarországon nem volt, mint amióta a proletárdiktatúra megszületett. A forradalmi kormány elszedi a fegyvert minden gyanús existenciától, megtiltotta a szeszes italok kimérését és fogyasztását, forradalmi törvényszék elé állítja a nyugtalanító hírek terjesztőit, megszervezte a Vörös őrséget és vasszigorral örökösök, tolvajok és egyéb martalócok egyéni kisajátításai ne szennyezzék be a nagy szervezeti kisajátítás szeplőtlen tisztaságát és sima lefolyását. A proletárság csak akkor számíthat győzelemre a kizsákmányolók ellen folytatott élet-halál harcában, ha ezt a harcot egységesen és vállvetett erővel vívja meg. Ezért tehát mindenki, aki önhatalmúlag cselekszik és erőszakkal vagy fenyegetéssel lép föl akár magánosok, akár egyes csoportok érdekében, a proletáriátus egységét bontja meg és ezzel a proletáriátus győzelmét veszélyezteti. A proletárdiktatúra nem egyes emberek vagy csoportok diktatúráját jelenti, hanem azt, hogy az egész proletáriátus a maga egységében kényszeríti rá akaratát a kizsákmányoló osztályokra. Ezt az akaratot a proletáriátus addig is, amíg a tanácsok országos kongresszusa megalakul, a Forradalmi Kormányzótanács útján gyakorolja. Aki tehát szembehelyezkedik a Forradalmi Kormányzótanács akaratával, vagy a Forradalmi Kormányzótanács felhatalmazás nélkül, önhatalmúlag erőszakos intézkedéseket tesz, magával a proletárdiktatúrával szembe száll és a proletáriátus ügyének árulója. Elrendelte tehát a Forradalmi Kormányzótanács, hogy forradalmi törvényszék elé kell állítani mindazokat, akik önhatalmúlag intézkednek oly ügyekben, amelyek a Forradalmi Kormányzótanácsnak, az egyes népbiztoságoknak vagy az alájuk rendelt hatóságoknak intézkedési körébe tartoznak. Különösen súlyos büntetés alá esnek azok, akik jogosulatlanul fegyveres erőt (őrséget vagy katonaságot) vesznek igénybe. A Forradalmi Törvényszék halálbüntetést is kiszabhat azokra, akik önkényesen intézkednek nem reájuk tartozó ügyekben.

A közbiztonsági állapotok a fővárosban összehasonlíthatatlanul jobbak az előző rezsim viszonyainál. A vasárnapi bicskázások, amelyek azelőtt egész hétre való munkát adtak a rendőrségnek, ma a legritkébbak. Nagyon kevés eltűnés akad. Régente a munkásosztály köréből jelentették be a legtöbb eltűntet, kis fejletlen munkáslányokat, akik kerítők hálójába estek, vagy akiket burzsoák szöktettek meg. Ma azonban ilyesmit a burzsoá már nem mer megkockáztatni.

A Vörös Hadsereg.

A forradalom egyik legértékesebb adománya a proletár, ság számára a magyarországi tanácsköztársaság forradalmi fegyelmen alapuló új proletár hadserege, a Vörös Hadsereg. A Vörös Hadsereg elsősorban a szervezett munkásságból toborzott proletárkatonákból áll, akik fegyverrel a kezükben védik a forradalom belső rendjét és fegyverrel kezükben szállnak szembe az idegen burzsoáziák elnyomó kísérleteivel. A Vörös Hadsereg, amellet, hogy védi a forradalmi proletárság érdekeit külső és belső ellenség ellen, harcot folytat a világ proletárjainak felszabadításáért.

A Vörös Hadsereg a proletariátus osztályhadserege, szolgálaton kívül nem ismer rendfokozatot, csak parancs, nokokat és katonákat ismer. Parancsnok és vörös katona egyformán szolgálja a proletárság felszabadításának ügyét. A forradalom megszüntette azt, hogy a proletárkatonák gúnyolni való zsold ellenében, napi néhány fillérért szolgáljanak a hadseregben. Vörös katonának lenni ugyan kötelesség és szent feladat a proletár számára, de a tanácsközársastág a katonáskodást olyan szolgálatnak tekinti, amelyet épp úgy meg kell fizetni, mint minden más szolgálatot. A Vörös Hadsereg katonái munkások, akik nem kalapáccsal, vagy kaszával kezükben, hanem fegyverrel szolgálják a proletár államot és ezért teljes ellenszolgáltatás jár nekik. Mindazok a proletárok, akik katonai szolgálatra bevonulnak, e szolgálatuk egész ideje alatt nem csupán a katonai zsoldot kapják meg, hanem azonfelül rendes munkabéreiket is. Ezeket a munkabéreket a bevonultak családjainak, vagy maguknak a bevonultaknak fizetik ki a gyári munkástanácsok útján. Eltekintve attól, hogy a Vörös Hadsereg tagjainak lakás- és bútorigényét soron kívül elégítik ki s hogy a vörös katonák lakásai és készletei mindennemű rekvirálás alól mentesek, a harctéren lévő vörös katonák családtagjait az üzletekben soron kívül szolgálják ki. E célból a harcterre menő katonák igazolványt kapnak.

A régi hadsereg az uralkodó osztályok érdekeit szolgálta, a kaszárnnyakat tehát császárokról, főhercegekről és tábornokokról nevezték el. A Vörös Hadsereg a proletárság hadserege, a forradalmi kormányzótanács tehát a munkásmozgalom és a szocializmus nagy vezéreiről nevezte el a lakatnyakat.

Mit adott a forradalom nemzetközi vonatkozásban?

A világháború a kapitalizmus és az imperialista burzsoázia marakodása volt újabb javakért és minél nagyobb hataloméért, amelynek húsz millió proletár esett áldozatul. De a proletárok kihullott véréből kihajtottak a proletárforradalmak. Szükség volt a világháború rettentő szenvedéseire, hogy Oroszország a világon elsőnek kibonthassa a proletár forradalom vörös lobogóját és felvegye az utolsó, nagy küzdelmet, a világ egyesült proletárjainak küzdelmét, a világ egyesült imperialistáival és kapitalistáival.

A burzsoá entente legyőzte a burzsoá központi hatalmakat, a frontok felbomlottak. Az entente burzsoáziája örökre le akarta törni a vesztes burzsoáziákat. A háború elvesztése után Magyarország a forradalom útjára lépett, de ez a forradalom még nem volt az igazi, ez csak politikai forradalom volt, amely csak részben tért a szociális forradalom útjára, de nem mert a proletárdiktatúra egyenes, világos és egyedül célravezető eszközéhez nyúlni.

A legyőzött Magyarország, amely nagy jóindulatot tanúsított a proletárok iránt, de még mindig csak burzsoá állam volt, irgalmat és becsületes elbánást remélt az entente-től. És mi lett a vége? A győztes entente burzsoázia imperialista falánkságában fel akarta osztani az országot és meg akarta szállni azzal a célzattal, hogy Magyarországot felvonulási és hadműveleti területté tegye a román határon harcoló orosz szovjethadsereg ellen.

A győztes ellenségtől a magyar burzsoá államnak nem volt mit remélnie és amikor a proletárforradalom ledöntötte a politikai hatalom mellől a magyar burzsoáziát, egyuttal felvette a harcot a világ egész burzsoáziája ellen.

A magyar proletárállam természetes szövetségévé lett az orosz proletárok nagy szovjet-köztársaságának. Magyarország volt az iskolai példája annak, hogy mennyire lehetetlen, mennyire életképtelen immár a burzsoázia s Magyarországon látszott napnál is világosabban, hogy a termelés¹ anarchiát tovább fentartani, a kapitalizmus csődjét tovább titkolni nem lehet.

Azzal, hogy Magyarország a proletár-forradalom útjára lépett, nemcsak saját proletárjainak életlehetőségét mentette meg, hanem előrszévé szegődött annak a hatalmas hadjáratnak, amely a világ proletariátusának felszabadításáért folyik.

A magyarországi Vörös Hadsereg, amely szinte egyik napról a másikra született meg és három oldalról harcol elnyomó ellenségek ellen, ma Középurópa legfegyelmesebb, legfrissebb hadereje, amellyel az ententenak minden körülmények közt számolnia kell. A lerongyolódott, politikailag semmibe vett, katonailag tehetetlen burzsoá Magyarországi helyett a proletár-Magyarország ma az a fáklya, amely utat mutat a nyugat megváltásra sóvárgó proletárjainak.

Mert Magyarország ma már nem a burzsoázia hazája, hanem a proletariátus nemzetközi forradalmának szent földje.